

atlant

Info no.6 – Juli 2024

NATO 75-ÅRS JUBILÆUMS TOPMØDE I WASHINGTON

LARS BANGERT STRUWE

75-ÅRS JUBILÆUM

Dette Atlant Info skal give læseren en kort introduktion til NATO-topmødet dagene 9. til 11. juli 2024. Topmødet markerer 75 året for alliancens stiftelsen. NATO tager tilbage til der hvor det hele startede. Efter 2. Verdenskrig stod det i løbet af få år klart, at der var opstået to blokke, der risikerede en militær konfrontation.

Dette Atlant Info skal give læseren en kort introduktion til NATO-topmødet dagene 9. til 11. juli 2024. Topmødet markerer 75 året for alliancens stiftelsen.

Den 4. april 1949 tilsluttede 12 stater: Belgien, Canada, Danmark, Frankrig, Holland, Island, Italien, Luxembourg, Norge, Portugal, Storbritannien og USA sig Washington-traktaten. Derved grundlagde man NATO (North Atlantic Treaty Organisation).

NATO var og er en forsvarsalliance, der med i udgangspunkt i FN-traktaten sikrer medlemsstaternes sikkerhed. Det er ikke en angrebsalliance. Heri lå et meget vigtigt punkt både dengang og i dag.

Medlemsstaterne skal både kunne sikre sig selv (artikel 3) og de skal komme hinanden til hjælp (artikel 5 – musketereden). Disse artiklers vigtighed er blevet stærkt understreget siden Ruslands angreb på Ukraine i 2014 og er blevet genforsikret på en række topmøder lige siden da.

ATLANTSAMMENSLOTNINGEN DELTAGER I WASHINGTON

Atlantsammenslutningen er som den ældste Atlantsammenslutning i verden inviteret med til NATO-topmødet. Generalsekretær Lars Bangert Struwe deltager i en række af de seancer, der er i rammen af topmødet.

Her vil der være mulighed for at møde NATO's generalsekretær, militære chefer og en række statsledere.

Lars Bangert Struwe stiller gerne op til medierne, og kan kontaktes på +45 3059 1944 eller mail lars@atlant.dk

INDHOLDSFORTEGNELSE

75-ÅRS JUBILÆUM	2
ATLANTSAMMENSLUTNINGEN DELTAGER I WASHINGTON.....	2
HOVEDEMNERNE - AFSKRÆKKELSE OG FORSVAR. STØTTE TIL UKRAINE. PARTNERSKABER.....	3
TRUSSELSOPFATTELSE	5
DET MILITÆRE I CENTRUM – OG FORSVARET AF TERRITORIET	6
GENERALSEKRETÆR ER PÅ PLADS	7
STØRRELSEN PÅ FORSVARSUDGIFTER – 2 % ER BUNDEN OG 2,5 KAN BLIVE DEN NYE BUND	7
FORBEREDE SIG PÅ DE, DER IKKE VIL NATO	8

Udenrigsminister Gustav Rasmussen underskriver Atlantpagten den 4. april 1949. Foto: NATO Photos.

HOVEDEMNERNE - AFSKRÆKKELSE OG FORSVAR. STØTTE TIL UKRAINE. PARTNERSKABER

NATO opregner selv tre hovedemner for topmødet i Washington til at være:

1. Afskrækkelse og forsvar
2. Støtte til Ukraine
3. Partnerskaber

Afskrækkelse og forsvar

Afskrækkelse og forsvar er siden Ruslands invasion af Ukraine i 2014 og besættelsen af Krim kommet på dagsordenen igen. NATO er vågnet af en vis tornerosesøvn, hvor en lang række af alliancens medlemsstater ikke troede, at der var en trussel. I en række af de østlige medlemsstater troede man aldrig på, at Rusland ville fortsætte med at være fredelig.

Vestlige medlemsstater, som Danmark ignorerede det. Derfor tillod man sig at lave store besparelser på forsvaret.

Efter den økonomiske krise i 2008 gennemførte man en række besparelser ikke kun i de enkelte medlemsstater, men også i NATO's struktur. Dengang omtalte man det som "smart defence". Det var så ikke så smart. I dag genopbygger de enkelte stater deres forsvar, og NATO skal skabe nye kommandostrukturer.

Ny kommandostruktur, der sikrer, at NATO kan sende styrker i kamp, bliver en del af resultatet af topmødet. Måske direkte i slutdeklarationen.

Kravene til del enkelte stater styrker vil blive diskuteret, men en ny plan for styrkestruktur forventes først at skulle gennemføres i 2025. Her vil kravene blive øget til styrkerne og ikke mindst til deres beredskabstid. Det betyder helt konkret, at man skal have flere styrker, og at de skal kunne rykke ud langt hurtigere.

Over de seneste år har man forstærket NATO's tilstedeværelse i Øst. Spørgsmålet er, om Sydeuropæiske stater vil presse på for at få styrker til Middelhavet og til sikring imod såvel flygtningestrømme og terror. Man ønsker at få noget for sit medlemskab, og vil ikke overlade sikkerhedspolitikken til EU alene på dette område.

Støtte til Ukraine

For rigtig mange af medlemsstaterne er støtten til Ukraine helt essentiel. Man ser Ukraines forsvar imod Rusland, som helt afgørende.

Der arbejdes intenst på at lave en plan for støtten til Ukraine, således, at man de næste par år har en robust støtte til Ukraine. NATO skal stå i spidsen for koordinering og levering af sikkerhedsbistand og træning til Ukraine. I 2025 regner man med, at NATO støtter Ukraine med 40 mia. euro.

På topmødet i Vilnius var der uenighed om støtten til Ukraine, og derfor kom slutdokumentet først på plads til aller sidst. Denne uenighed er forsat til stede, og ses bl.a. fra Ungarns side.

Ukraine kan ikke i morgen blive medlem af NATO, men der arbejdes med en optagelse ad åre. Ikke alle de nuværende medlemsstater er begejstrede for dette. En del er ret skeptiske. Det drejer sig bl.a. om Tyskland, USA og Ungarn.

Partnerskaber

NATO har i mange år arbejdet med partnerskaber. Det var måden som åbnede vejen for Finland og Sveriges optagelse i NATO.

Igennem de seneste år er samarbejdet med EU intensiveret, og man er ved at have lavet en arbejdsdeling. Særligt interessant er forsvarsindustri, forskning og investeringer i infrastruktur.

For tredje topmøde i træk, så har man inviteret politiske ledere fra Indo-Stillehavspartnere – dvs. fra Australien, Japan, Sydkorea og New Zealand. Generelt er der inviteret politiske ledere og udenrigsministre fra 35 stater herunder Israel, Egypten, Jordan, Qatar og De Forenede Arabiske Emirater.

TRUSSELSOPFATTELSE

Da NATO blev skabt i 1949 var det som et svar på det kommunistiske Sovjetunionen. Dengang var truslen meget klar – det var kommunisterne i Øst, der var truslen. Det var alle NATO's medlemsstater enige om.

I dag enigheden om truslen udfordret med flere trusselsopfattelser:

- Rusland.
 - I Østeuropa og i Skandinavien er vi enige om, at truslen kommer fra Rusland.
 - Storbritannien har i høj grad meldt sig på banen i forhold til Rusland

- Terror og flygtninge:
 - I Sydeuropa er man langt mere bekymret over for flygtninge og migrantstrømme hen over Middelhavet og situationen i Nordafrika.
 - Tyrkiet er dybt bekymret over terror og forholdene i bl.a. Syrien. Tyrkiet tjener meget store beløb på krigen i Ukraine bl.a. i kraft af finanstransaktioner til og fra Rusland.
- Kina. USA er mest bekymret for Kina.
- Delt bekymringer. Frankrig har delt sine bekymringer imellem bl.a. terror, flygtninge og så Rusland.

Dette gør, at topmødet skal balancere disse trusselsopfattelser. Det vil efter al sandsynlighed afspejle sig i slutdeklarationen.

DET MILITÆRE I CENTRUM – OG FORSVARET AF TERRITORIET

Det militære er i dag igen i fokus i NATO – og særligt forsvaret af alliancens territorium. Man bibeholder opgaver såsom krisehåndtering, men ret indiskutabelt lægges vægten på at skabe militær tyngde, hvor man kan skabe en nødvendig afskrækkelse. Det er et opgør med særligt den politik der blev ført fra 2001 og frem til 2014 og 2022

I løbet af 2000'erne blev NATO til et ekspeditionsforsvar. Man regnede i høj grad ikke med at skulle kæmpe i Europa. Det var Al Qaedas angreb på USA 11. september 2001, der udløste NATO's første aktivering af artikel 5 nogensinde, men som samtidigt ændrede alliancens fokus fra forsvar af territoriet til engagement udfor området (out of area operations).

Ruslands angreb på Ukraine i 2014 vækkede en del NATO-stater. Jo tættere på Rusland jo mere alvorligt tog man truslen. Andre opretholdt en fortsat relativ afslappet holdning, og undlod at opruste. I 2022 ændrede Ruslands andet angreb på Ukraine på dette.

Militær styrke er nu tilbage på dagsordenen – og det skal gå hurtigt. En række NATO-stater operer med en tidshorisont på imellem 2 og 8 år inden, at Rusland har oprustet nok til at angribe NATO-stater. Det gør, at en række stater lægger et stort pres på alliancen og medlemsstaterne for, at der er en reel militær magt bag alliancens afskrækkelse.

Atomvåben er en del af den militære afskrækkelse, og i kraft af Ruslands konstante trusler om brug af atomvåben, så skal NATO nu genoverveje atomvåben og særligt taktiske atomvåben.

GENERALSEKRETÆR ER PÅ PLADS

Skiftet i NATO generalsekretær er på plads, og det vil give ro på topmødet. Den kommende generalsekretær er Mark Rutte fra Nederlandene. Han har en stor erfaring som statsleder, og overtager opgaven den 1. oktober.

STØRRELSEN PÅ FORSVARSUDGIFTER – 2 % ER BUNDEN OG 2,5 KAN BLIVE DEN NYE BUND

Fra før topmødet i Madrid i 2022 har man talt om, at 2 procent af BNP skal være bunden for forsvarsudgifterne. Det blev besluttet på topmødet i 2023 i Vilnius, at 2 % af BNP skulle være bunden for forsvarsudgifterne. Heraf skal de 20 % bruges på nyanskaffelser af materiel og forskning.

USA – under Donald Trump – har plæderet for at øge forsvarsudgifterne til 3 %, hvilket også Polen har støttet og promoveret.

Det ser ud til, at man på topmødet i Washington bibeholder målet om 2 % af BNP som bunden, og at man til næste års topmøde i Nederlandene øger dette til 2,5 % af BNP.

Danmark når i henhold til NATO 2,37 % - en ottende plads for højeste forsvarsudgifter.

Stater, der ikke når målet i 2024 er:

Kroatien, Portugal, Italien, Canada, Belgien, Luxembourg, Slovenien og Spanien. Kun Kroatien og Portugal er over 1,5 % og Spanien er helt nede på 1,28 %

Stater over 2,5 % er:

Polen, Estland, USA, Letland, Grækenland og Litauen.

I 2014 havde man vedtaget, at man skulle bevæge sig op imod 2 procent af BNP i 2024. Dette mål når 23 af medlemsstaterne i 2024. I gennemsnit brugte Canada og de europæiske stater i 2014 1,47% af deres BNP på forsvaret. I 2024 er dette steget til 2,02 %.

FORBEREDE SIG PÅ DEM, DER IKKE VIL NATO

Rigtigt mange er dybt bekymrede over, at Donald Trump kan blive valgt som amerikansk præsident. Han har mange gange udtalt sig negativt om NATO – herunder, at han ikke ville forsvare stater, der ikke betalte deres regning til NATO. Derved greb Trump fat i den klassiske diskussion om byrdedeling, hvor de europæiske stater og Canada typisk ikke har haft forsvarsudgifter, der svarer til USA's.

NATO uden USA eksisterer ikke – det er og bliver virkeligheden. De europæiske stater har ikke nok kapaciteter til at forsvare sig selv.

Der laves derfor lige nu et stort arbejde i NATO for at sikre, at USA bliver i alliancen, og at andre heller ikke søger ud, eller ændrer på deres medlemskab.

Trump er ikke den eneste man er bekymret over. Valgene i Frankrig og Storbritannien bekymrer også i NATO. Vil de nye regeringer i London og Paris viderefører den nuværende politiske linje? Det er usikkert, og NATO søger at skabe en robust ramme for både NATO og Ukraine.

Atlantsammenslutningen

Frederiksberg Slot

Roskildevej 28.A

2000 Frederiksberg

-

atlant.dk

[atlant\(at\)atlant.dk](mailto:atlant(at)atlant.dk)

+45 3059 1944

